

DEMOGRAPHY, LABOR ECONOMY, SOCIAL ECONOMY AND POLITICS

УДК 32(438)(091):35(438)
JEL Q14, Q15

DOI: 10.26906/EiR.2025.4(99).4162

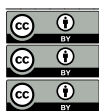
ПОЛІТОЛОГІЯ В ПОЛЬЩІ: ВУЗЛОВІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ, СПЕЦИФІКА ТА ВПЛИВ НА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

Лахижа Микола Іванович*, доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри публічного управління, адміністрування та права
Кульчій Інна Олексіївна**, кандидат наук з державного управління, доцент,
завідувач кафедри публічного управління, адміністрування та права
Трегубенко Галина Петрівна***, кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри публічного управління, адміністрування та права
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

*ORCID 0000-0001-8676-4578

**ORCID 0000-0002-0063-6493

***ORCID 0009-0002-3545-7134

© Лахижа М.І., 2025

© Кульчій І.О., 2025

© Трегубенко Г.П., 2025

Стаття отримана: 13.11.2025

Стаття прийнята: 03.12.2025

Стаття опублікована: 26.12.2025

Вступ. Глобалізація, європейська інтеграція, диджиталізація, посткомуністична трансформація політичних систем, вироблення та впровадження нової філософії держави і відповідне зростання вимог до публічного управління вимагають як теоретичного осмислення, так і вироблення наукових пропозицій. Відтак зростає значення гуманітарних наук, одне з центральних місць серед яких займають політологія та наука публічного управління. У цьому контексті цікаво звернути увагу на стан і динаміку розвитку політології у Республіці Польща – країні, яка після 1989 року пройшла швидку демократичну трансформацію, перейшла через шокову терапію Л. Бальцеровича до розвинутої ринкової економіки, стала членом Європейського Союзу, і в якій політологія здобула потужну інституційну базу. Проте, незважаючи на цю міцну основу, у польській академічній спільноті – і серед політичних практиків – все частіше піднімається питання про кризу політології: недостатню теоретичну оновленість, слабкий вплив на політику, фрагментацію досліджень тощо, що робить дослідження історії становлення та розвитку польської політології, її стану, впливу на публічне управління та вузлових завдань особливо актуальним

Значення теми обумовлене й тим, що політологія – не тільки академічна та навчальна дисципліна, але й чинник формування кадрів, ідей, моделей управління, а отже – її стан має прямий вплив на якість публічного управління.

Суттєвим видається порівняльний аспект дослідження, зважаючи на близькості національного менталітету, досвіду відстоювання незалежності та відкритості польського досвіду для України, водночас помітними є й відмінності – політологія в Польщі розвивалася на основі давніх традицій державотворення. Польща має стабільнішу політичну систему, тоді як Україна перебуває в процесі формування та становлення політичних інститутів. Політична культура Польщі характеризується давніми традиціями боротьби за демократію, тоді як політична культура України формується в складних умовах відстоювання незалежності, під впливом зовнішніх факторів та боротьби за державність. Одним із таких факторів є досвід Польщі та інших посткомуністичних країн.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій свідчить, що українськими вченими приділяється значна увага до польського досвіду реформ, зокрема, об'єктом вивчення були польська політична культура та публічна адміністрація, що важливо, зважаючи на їх взаємозв'язок з політологією, яка виступає засобом пізнання, формування та розвитку. Наприклад, з політологічної точки зору оцінює політичну культуру І. Поліщук, характеризуючи її як «сукупність типових, відносно сталих знань, уявлень, настанов, переконань, цінностей, орієнтацій, зразків поведінки, символів, яка склалася внаслідок історичного досвіду попередніх генерацій національної (соціальної) спільноти, транслюється від покоління до покоління, але має істотний трансформаційний потенціал та виявляється в діяльності суб'єктів політичного процесу та у функціонуванні політичних інститутів» [1]. І. Поліщук вказує на особливості трансформацій політичної культури постсоціалістичних України та Польщі [2]. Н. Ротар особливості політичної культури характеризує як чинник розвитку політичної системи Польщі [3]. Важливим є порівняння впливу глобалізаційних викликів на політичну культуру України та Польщі (М. Лазарович, О. Рудакевич, В. Томахів) [4]. Політологічний аналіз посткомуністичної трансформації в Україні та Польщі демонструє Г. Зеленько в монографії [5] та низці статей, а також О. Кукуруз [6]. Політолог Є. Гайданка здійснив аналіз якості польської демократії [7]. Як приклад уваги до модернізації публічної адміністрації Республіки Польща можна навести монографію [8] та статті М. Лахижі, зокрема, присвячені огляду польської історіографії проблематики посткомуністичної трансформації [9].

Слід відзначити широке інформування українців про можливості вивчення політології в Польщі, проте спеціальних наукових досліджень цієї проблематики не проводилося. Водночас, польськими вченими (А. Антосевич, А. Войташук, Є. Вятр, М. Марчевська-Риш, Б. Пасірб, А. Ходубський, А. Яблонський та інші) піднімаються питання характеристики стану політології, її місця в системі наук та завдань розвитку. Політологія характеризується як наука, яка займається вивченням теорії держави, теорії прийняття рішень, політики, публічної адміністрації і розглядається в комплексі з іншими дисциплінами – соціальними, економічними, правовими, гуманітарними [10, с. 143–144]

Метою дослідження є аналіз стану та основних напрямів розвитку політології в Польщі, визначення її специфіки, а також оцінка впливу політологічних досліджень польських авторів та освітньої системи на практику публічного управління.

Уже з огляду літератури помітно використання для оцінки значення політології методів, що домінують у соціальних науках, зокрема – компаративного аналізу, діагностики, визначення пріоритетності та альтернативних рішень тощо.

Основним джерелом нашого дослідження є документальні матеріали та публікації польських вчених у наукових виданнях

Основний матеріал і результати. Перше питання, яке виникає в ході дослідження – визначення політології та її місця в системі наук Республіки Польщі – носить дискусійний характер. Доцільно взяти до уваги наявність багатьох підходів та визначень поняття «політологія» в різних країнах. Як відмічає А. Войташук, факторами урізноманітнення є національні традиції та труднощі адекватного перекладу. «В англосаксонському регіоні переважає поняття *political science*, у французькій мові – *science politique*, а в німецькій – *Politikwissenschaft* або *Politikwissenschaften*. У Нідерландах використовується термін «політологія», який в інших країнах використовується як взаємозамінний термін або вважається неадекватним для опису відповідної наукової дисципліни. Інша точка зору полягає в тому, що прийняття назви “*Politologia*” підкреслює самотність та незалежність дисципліни, що є своєрідним обгородженням для її представників [11, с. 51].

Українському користувачу мережі Інтернет доступна досить велика кількість матеріалів щодо можливості навчання у вищих навчальних закладах Республіки Польща на бакалаврському та магістерському рівнях за спеціальністю «політологія», яка характеризується як освітній напрямок, що вивчає політичні процеси, системи та управління [12]. Відзначаються компетентності випускників та широкі можливості для працевлаштування (Таблиця 1.)

У 2025 році спеціальність «політологія» можна було отримати у 17 державних та 5 приватних університетах Польщі на денній, заочній та дистанційній формах навчання. Рейтинг викладання політології у цих університетах за 2025 рік віддає першість Ягелонському університету у Кракові, Варшавському університету, Університету ім. А. Міцкевича у Познані.

Перелік вступних іспитів визначається університетами. Наприклад, у Варшавському університеті складаються такі іспити: польська мова (вага 25%), математика (20%), іноземна сучасна мова (20%), дисципліна по вибору (друга іноземна мова, історія, суспільствознавство, біологія, хімія, фізика, астро-

Таблиця 1

Компетентності та можливі місця праці політологів в Польщі

Компетенції та можливості	Можливі місця праці
Проведення аналітичних та експертних досліджень; формування стратегії політичної діяльності; проведення консультації в цій галузі; створення науково-дослідницьких проєктів; аналіз суспільного життя; викладання політології у вищому навчальному закладі	Публічна адміністрація (урядовий апарат; органи самоврядування; виконавчі органи влади); інституції ЄС; посади в політичних партіях, університетах та інститутах, що займаються науковою діяльністю, журналістика

Джерело: згідно з [12; 13]

номія, інформатика, історія мистецтва – 35%); в Університеті Кардинала Стефана Вишинського – польська мова чи математика, іноземна мова, історія чи географія [13].

Вивчені нами освітні програми з політології кількох польських університетів свідчать про їх підготовку згідно з вимогами Болонської системи та відповідними розпорядженнями Міністра науки та вищої школи [14]. Наголошується на поєднанні теоретичних та практичних дисциплін, вивчення політики на міжнародному, державному та регіональному рівнях, що помітно, зокрема, з документальних матеріалів Університету Кардинала Стефана Вишинського (Варшава) [15]. Освітні програми передбачають поділ дисциплін за модулями (загальні, базові, спеціальні, вибіркові дисципліни). Відмінності залежать від специфіки вищих навчальних закладів [16].

Аналіз наукових публікацій польських вчених свідчить про використання як вузького поняття – «політологія», так і ширших – «наука про політику» чи «політичні науки».

Як наголошує А. Ходубський [17], виникнення політології як академічної дисципліни відбувалося в Польщі в умовах значних суперечок та несхвалення. Зазвичай вона асоціювалася з практикою політики, тобто здобуттям, здійсненням та підтримкою влади. Однак загальноновизнано, що перші симптоми, що свідчили про втрату філософією та історією домінуючого положення в аналізі політичної історії та ослаблення їхніх практичних прагнень служити «провідником у світі цінностей» та «вчителем життя» для політиків, з'явилися у 19 столітті. Під впливом позитивістської думки поширилося переконання, що всі академічні дисципліни, незалежно від предмета їхнього інтересу, повинні відповідати науковим методам пояснення, щоб підвищити достовірність своїх знань. Політологія мала дотримуватися вимог об'єктивності (виключення ціннісних суджень) та пошуку систематичних пояснень подій, що вивчаються. Їй було доручено розпізнавати та пояснювати механізми, що лежать в основі політичних явищ. Вважалося, що вона має номотетичне, узагальнююче покликання, шукаючи переважно відносно постійні, навіть суворо загальні правила.

У 1902 році у Львові було створено Школу політичних наук, а у 1911 році в Ягелонському університеті – Польську школу політичних наук. М. Сімлат пише вже про генезис польської школи політичних наук у 1911–1914 роках [18]. У незалежній Польщі після Першої світової війни у вищих закладах запроваджено вивчення політичних наук, зокрема, політологія вивчалася у циклі правових дисциплін. Результатом такої уваги стало видання у 2025 році Малої політичної енциклопедії, у 1926 р. – Сучасної політичної енциклопедії, а у 1036–1939 роках – Енциклопедії політичних наук.

До Другої світової війни університетські курси політичних наук існували переважно в рамках філософії, історії чи права (науki polityczne чи filozofia polityczna). У соціалістичний період політичні питання вивчалися в рамках суспільних наук.

Відчутні зміни відбулися після 1989 року. Вони багато в чому схожі з українськими. Модель дослідження, що проводилася у вивченні політичних явищ і процесів, була відкинута, включаючи цінність описів та пояснень політичної реальності та теоретико-методологічного простору. Інституційний порядок політологічної освіти був реорганізований. Політології було поставлено нові завдання – насамперед, забезпечення об'єктивних описів політичної реальності та переосмислення усвідомлення теоретичних та методологічних досліджень. Зріс інтерес до нових понять – публічне управління, публічна адміністрація, публічна політика, участь громадян тощо. Західні концепції управління поєднувалися з польськими традиціями. Наприкінці 1990-х років виникла своєрідна «мода на політологію» [17]. Посилився інтерес до вивчення цієї дисципліни та її так званих піддисциплін. Як наслідок, почали створюватися навчальні заклади з політології. Потреба в кадрах виявила волонтаризм – представники різних наукових дисциплін, включаючи навіть точні науки (фізики, математики, природознавці), почали усвідомлювати себе політологами. Вони також виявили зацікавленість у висловленні своїх думок у засобах масової інформації, намагалися виправдати офіційну політику уряду, оцінити реформи політичної системи, міжнародну

реальність, зокрема польську державу та різні суб'єкти на міжнародній арені. Вони прагнули заповнити ідеологічний та політичний простір, що сформувався за часів комуністичної епохи. Їхні пояснення реальності демонстрували використання перспективи повсякденного соціального досвіду та поверхневе коментування явищ культурного життя, водночас оминаючи дослідження, зокрема емпіричні.

Такий стан було подолано на початку ХХІ століття завдяки професіоналізації політичних наук. Практичний та інституційний вплив політології проявився у проведенні адміністративної реформи 1998 року, забезпеченні професіоналізації публічної адміністрації, поглибленні взаємодії різних наукових дисциплін тощо. Наприклад, публічна адміністрація користувалася такими політологічними і поняттями як транспарентність, модернізація, публічність та іншими, які досліджували представники політичних наук – М.Баранський, К. Гадовський, Є. Гаузнер, Є. Супернат та інші.

У 2011 році шляхом створення Державного стандарту кваліфікації для вищої школи було визначено зміни у вивченні політології, яку було перенесено зі складу гуманітарних наук до суспільних [19].

Межі науки про політику як наукової дисципліни проаналізував у 2015 році К. Войташук, який відзначив цей термін як «найкращий, безпроблемний, зрозумілий та ефективний у використанні; він відображає стан наукового знання, стан досліджень та поточні процеси; цей термін можна вважати взаємозамінним з поняттям політології» [11, с. 52], складовими політики названо державу, інституції (політичні партії, органи влади), громадяни та спільноти, ідеї та процеси. Серед багатьох видань того часу в рамках термінологічної дискусії варто відзначити колективну монографію «Методологія політологічних досліджень», видану під егідою Польського товариства політичних наук та Університету Миколи Коперніка в Торуні [20].

Сьогодні в Польщі Існує Товариство політології, Комітет політології Польської академії наук, інститути, кафедри політології чи політичних наук, факультети, ступені та звання доктора філософії та доктора філософії з політології. Серед польських фахових видань варто виділити журнали, які містять рубрики політології – «Вісник Університету Марії Кюрі-Скодовської – Політологія» та «Схід Європи. Гуманітарно-суспільні студії» (м. Люблін), «Міжнародні відносини» (м. Варшава) та інші.

Сучасні енциклопедії (Encyklopedia socjologii, Leksykon politologii та інші), визначаючи політологію, об'єднують кілька термінів: «політологія», «політичні науки», «наука про політику», вказуючи, що це одна з гуманітарних наук, предметом вивчення якої є сукупність політичних відносин, усі сфери та форми політичної діяльності в суспільстві, а також детермінанти політичних процесів.

Таблиця 2

Визначення поняття «політологія» у наукових виданнях

Автор чи редактор та рік видання	Визначення	Видання
А. Антошевський, Р. Гербут, 1997	Політологія займається аналізом механізмів функціонування політичних систем, виборчої поведінки та взаємин між політичними інститутами і суспільством	Antoszewski, A., Herbut, R. (1997). Systemy polityczne współczesnego świata. Warszawa: Arche, s. 15.
В. Осятинський, 2000	Політологія – це наука про політику, тобто про владу, державу, партії, політичні рішення та участь громадян у суспільному житті	Osiatyński, W. (red.) (2000). Encyklopedia socjologii, t. 3. Warszawa: Oficyna Naukowa, s. 397
М. Соболевський, 2002	Політологія – суспільна наука, що досліджує політичні явища й процеси, механізми функціонування публічної влади та відносини між державою і суспільством	Sobolewski, M. (red.) (2002). Leksykon politologii. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 412.
Б. Шлахта, 2004	Політологія – це наука про політику, що охоплює дослідження як політичних ідей, так і інституцій та процесів ухвалення рішень у державі.	Szlachta, B. (red.) (2004). Słownik społeczny. Kraków: WAM, s. 894.
Є. Вятр, 2009	Політологія – це емпірична наука про політику, що описує і пояснює політичну реальність.	Wiatr, J. “Socjologia polityki”, 2009
В. Панков, 2010	Політологія вивчає політичну владу як суспільне явище, аналізує способи її здобуття, утримання та контролю.	Pańków, W. (2010). Wprowadzenie do nauki o polityce. Warszawa: Elipsa, s. 21
В. Сокол, М. Змігродський, 2015	Політологія, то дисципліна, яка вивчає політичні відносини емпіричними чи теоретичними засобами	W. Sokół, M. Żmigrodzki (red.) “Wprowadzenie do nauki o polityce”, 2015

Джерело: систематизовано авторами

Отже, польські вчені трактують політологію як: суспільну науку, що аналізує владу, державу, інститути, поведінку громадян; дисципліну, яка поєднує теорію (ідеї) та емпірику (механізми функціонування політики); частину ширшої сфери соціальних чи політичних наук, тісно пов'язану з соціологією, правом, історією та економікою.

Різноманітність та багатогранність політики передбачають необхідність розмежування відповідних галузей та спеціалізацій. У рамках політології виділяють такі основні галузі: політичну теорію та історію політичних доктрин, політичні системи, політичні інститути та міжнародні відносини. Окрім діагностичних, описових та теоретичних завдань, політологія навчає політичному мисленню, тобто свідомому, нерозмовному осмисленню політики та політичного життя. Водночас, у науковому житті Польщі відзначають наявність групи гуманітарних наук, що займаються політикою, політичними явищами та їх різними аспектами, включаючи політичну соціологію, політичну психологію, політичну філософію, політичну історію та вивчення міжнародних відносин. Крім того, існують також більш вузьке розуміння політичні науки, тобто ті дисципліни або піддисципліни науки, чия галузь дослідження та предмет зосереджені на проблемах, пов'язаних з політичним життям, політичними змінами та політичною думкою, а не безпосередньо на самій політиці та політичних явищах, наприклад, політична географія, політична семіотика, історія політичної думки.

Останні зміни до класифікації наукових дисциплін здійснено в Польщі 12 лютого 2025 року. До суспільних віднесено 12 наукових напрямів, серед них – науки про політику та адміністрації [22], які вивчають механізми влади, державні структури, політичні процеси, поведінку громадян та функціонування державного управління. Ця галузь науки є вирішальною для розуміння механізмів функціонування держави та взаємовідносин між громадянами, владою та інституціями.

Незважаючи на постійні трансформації класифікації наукових дисциплін, політологія залишається важливим напрямком наукових досліджень. Водночас, варто взяти до уваги відмічену польськими вченими певну парадоксальність ситуації – високий рівень інституціалізації при науковій кризі змісту. Відомі політологи Є. Вятр, М. Марчевська-Риш, А. Антосевич, А. Яблонський звертають увагу на: надмірну емпіризацію досліджень з політології без теоретичного оновлення; фрагментацію дослідницьких підходів; послаблення впливу політологічної науки на реальні політичні процеси; комерціалізацію університетської освіти, що знижує рівень аналітичності досліджень.

Висновки. Політологія в Польщі пройшла складний шлях еволюції, розпочинаючи від допоміжної дисципліни до самостійної галузі знань, тісно пов'язаної з суспільними науками. Після 1989 року відбулося оновлення теоретико-методологічної бази, що забезпечило її відхід від ідеологічних схем і перехід до емпіричних і компаративних досліджень.

Польська політологія справила відчутний вплив на становлення публічної адміністрації, реформу державного управління та формування демократичних інститутів. Політологія – це специфічна дисципліна в межах ширшої галузі наук. У польській академічній практиці обидва терміни іноді використовуються як взаємозамінні, але «політичні науки» чи «науки про політику» є більш загальними та теоретичними термінами, тоді як «політологія» є більш інституційним та дидактичним. У сучасній Польщі терміни співіснують, але офіційно визнаним науковою галуззю є „*nauki o polityce i administracji*”. У класифікації наук Польщі політологія інтегрована в галузь «наук про політику та адміністрацію», що відображає її міждисциплінарний і практичний характер.

Провідні університети Польщі забезпечують високий рівень підготовки політологів, орієнтований на потреби публічної влади, аналітичних центрів і міжнародних інституцій. Водночас, доцільно відзначити, що політологія в Польщі перебуває у своєрідному парадоксальному стані: інституційно вона розвинена – з потужною освітньою та науковою інфраструктурою, міжнародною інтеграцією, активною молодіжною генерацією дослідників. Однак разом із тим вона зіштовхується з викликами: криза теоретичних підходів, фрагментація тем, слабкий вплив на реальну політику та управління.

Специфіка польської політології полягає в тому, що вона має великий потенціал, але цей потенціал потребує переосмислення – переходу від описового дослідження до аналітичного впливу, від окремих емпіричних досліджень до системного синтезу.

Польський досвід демонструє ефективне поєднання академічної науки, освітніх програм і практики управління, що може бути цінним орієнтиром для української системи публічного управління. Перспективним напрямом подальших досліджень є порівняльний аналіз впливу політологічних шкіл Польщі та України на процеси демократизації й диджиталізації публічного управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Поліщук І. Політична культура»: категоріальне осмислення. *Освіта регіону*. № 4. 2012. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/901>
2. Поліщук І. Політична культура постсоціалістичних України та Польщі. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. № 3 (22), 2014. С. 1–11 URL: <https://google.com/search?q=2>
3. Ротар Н. Особливості політичної культури як чинник розвитку політичної системи Польщі. *Studia politologica Ucraino-Polona*. 2011. Вип. 1. С. 194–203. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0000071198>
4. Лазарович М. В., Рудакевич О.М., Томахів В.Я. Політичні технології, консолідація суспільства та євроінтеграція: глобалізаційні виклики для політичної культури України та Польщі. *Політикус: наук. журнал*. 2025. Вип. 3. С. 123–128. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-3.19>
5. Зеленько Г. «Навздогінна модернізація»: досвід Польщі та України. К. Критика. 2003. 215 с.
6. Кукуруз О. В. Трансформаційні процеси в наукових підходах польських вчених. *Правова держава*. 2019. Вип. 30. С. 458–464. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2019_30_55
7. Гайданка Є. Якість демократії в Польщі в оцінці емпіричних моніторингов. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*, 2023. № 3(58). DOI: <https://doi.org/10.21564/2663-5704.58.285713>
8. Лахижа М.І. Модернізація публічної адміністрації: досвід Республіки Польща. Полтава: ПолтНТУ, 2012. 243 с
9. Лахижа М. Проблема оцінки посткомуністичної трансформації в Республіці Польща в польській історіографії. *Науковий вісник: державне управління*. 2020. Випуск № 3 (5). С. 132–149 DOI: [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-3\(5\)-132-149](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-3(5)-132-149)
10. Woznicki J. Nowa dyscyplina – “nauki o polityce publicznej” usytuowana w dziedzinie nauk społecznych. *NAUKA*. 1/2002. S. 133–151. URL: <https://journals.pan.pl/Content/91830/mainfile.pdf>
11. Wojtaczczuk K. Granice nauki o polityce jako dyscypliny naukowej. *POLITEJA* 2015. № 4(36)/ с. 51–63. DOI: <https://doi.org/10.12797/Politeja.12.2015.36.04>
12. Спеціальність «політологія». POLSKA CONSULTING. URL: <https://polska-consult.org.ua/uk/specjalnist-politologiya/>
13. Politologia studia – kierunek studiów. OTOUZENIE URL: <https://www.otouczelnie.pl/artikul/1337/Politologia>
14. Politologia – studia I stopnia o profile ogolnoakademickim. Załącznik do Uchwały Nr 44/2024 Senatu UKSW z dnia 23 maja 2024 r. URL: <https://wydzialy.uksw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/4/2024/07/Program-Politologia-st.-24-25.pdf>
15. Politologia. Mapa Akademicka. URL: <https://mapaakademicka.pl/kierunki-studiow-progi-punktowe/politologia/>
16. Program studio POLITOLOGIA. Akademia Ekonomiczno-humanistyczna w Warszawie. 2022. URL: https://bip.vizja.pl/wp-content/uploads/2022/12/Politologia_I-stopien_2022_2023.pdf
17. Chodubski A. Kierunki i specyfika współczesnych badań politologicznych w Polsce. с. 21–35. URL: <http://dx.doi.org/10.18778/8088-741-1.02>
18. Simlat M. Geneza polskiej szkoły nauk politycznych (1911–1914). URL: <https://rep.up.krakow.pl/xmlui/bitstream/handle/11716/6362/RND127--03--Geneza-polskiej-szkoly--Simlat.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
19. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego Dz.U. 2011 nr 253 poz. 1520 URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20112531520>
20. Metodologia badan politologicznych. Warszawa. 2016. 230 с.
21. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych. Dz.U. 2018 poz. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001818/O/D20181818.pdf>
22. Obwieszczenie Ministra nauki i szkolnictwa wyzszezo z dnia 12 lutego 2025 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych URL: <https://dziennikustaw.gov.pl/D2025000021101.pdf>

REFERENCES:

1. Polishchuk I. (2012) “Politychna kultura”: katehorialne osmyslennia [“Political culture”: categorical comprehension]. *Osvita rehionu – Education of the Region*, no. 4. Available at: <https://social-science.uu.edu.ua/article/901> (In Ukrainian)
2. Polishchuk I. (2014) Politychna kultura postsotsialistychnykh Ukrainy ta Polshchi [Political culture of post-socialist Ukraine and Poland]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu “Yurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho” – Herald of the National University “Yaroslav Mudryi Law Academy of Ukraine”*, no. 3(22), pp. 1–11. Available at: <https://www.google.com/search?q=2> (In Ukrainian)
3. Rotar N. (2011) Osoblyvosti politychnoi kultury yak chynnyk rozvytku politychnoi systemy Polshchi [Features of political culture as a factor in the development of Poland's political system]. *Studia politologica Ucraino-Polona*, vol. 1, pp. 194–203. Available at: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0000071198> (In Ukrainian)
4. Lazarovych M. V., Rudakevych O. M., Tomakhiv V. Ya. (2025) Politychni tekhnolohii, konsolidatsiia suspilstva ta yevrointehratsiia: hlobalizatsiini vyklyky dlia politychnoi kultury Ukrainy ta Polshchi [Political technologies, consolidation of society and European integration: globalization challenges for the political culture of Ukraine and Poland].

Politykus: nauk. zhurnal – Politicus: scientific journal, vol. 3, pp. 123–128. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-3.19> (In Ukrainian)

5. Zelenko H. (2003) “Navzdohinna modernizatsiia”: dosvid Polshchi ta Ukrainy [“Catch-up modernization”: the experience of Poland and Ukraine]. *K. Krytyka*, 215 p. (In Ukrainian)

6. Kukuruz O. V. (2019) Transformatsiini protsesy v naukovykh pidkhodakh polskykh vchenykh [Transformational processes in the scientific approaches of Polish scientists]. *Pravova derzhava – Law-Governed State*, vol. 30, pp. 458–464. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2019_30_55 (In Ukrainian)

7. Haidanka Ye. (2023) Yakist demokracji v Polshchi v otsyntsi empiirnykh monitorynhiv [The quality of democracy in Poland in the assessment of empirical monitoring]. *Visnyk NYU imeni Yaroslava Mudroho. Seriya: Filosofiia, filosofiia prava, politolohiia, sotsiolohiia – Herald of Yaroslav Mudryi National Law University. Series: Philosophy, Philosophy of Law, Political Science, Sociology*, vol. 3(58). DOI: <https://doi.org/10.21564/2663-5704.58.285713> (In Ukrainian)

8. Lakhyzha M. I. (2012) Modernizatsiia publichnoi administratsii: dosvid Respubliki Polshcha [Modernization of public administration: the experience of the Republic of Poland]. *Poltava: PolNTU*, 243 p. (In Ukrainian)

9. Lakhyzha M. (2020) Problema otsinky postkomunistychnoi transformatsii v Respublitsi Polshcha v polskii istoriografii [The problem of assessing post-communist transformation in the Republic of Poland in Polish historiography]. *Naukovyi visnyk: derzhavne upravlinnia – Scientific Bulletin: Public Administration*, no. 3(5), pp. 132–149. DOI: [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-3\(5\)-132-149](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-3(5)-132-149) (In Ukrainian)

10. Woznicki J. (2002) Nowa dyscyplina – “nauki o polityce publicznej” usytuowana w dziedzinie nauk społecznych [New discipline – “public policy sciences” located in the field of social sciences]. *NAUKA*, no. 1, pp. 133–151. Available at: <https://journals.pan.pl/Content/91830/mainfile.pdf>

11. Wojtaczek K. (2015) Granice nauki o polityce jako dyscypliny naukowej [The limits of political science as a scientific discipline]. *POLITEJA*, no. 4(36), pp. 51–63. DOI: <https://doi.org/10.12797/Politeja.12.2015.36.04>

12. Spetsialnist “politolohiia” [Specialty “Political Science”]. *POLSKA CONSULTING*. Available at: <https://polska-consult.org.ua/uk/specjalnist-politologiia/> (In Ukrainian)

13. Politologia studia – kierunek studiów [Political Science studies – field of study]. *OTOUCZENIE*. Available at: <https://www.otouczelnie.pl/artukul/1337/Politologia> (In Polish)

14. Politologia – studia I stopnia o profile ogolnoakademickim. Zalacznik do Uchwały Nr 44/2024 Senatu UKSW z dnja 23 maja 2024 r. [Political Science – 1st cycle studies with a general academic profile. Appendix to Resolution No. 44/2024 of the UKSW Senate of May 23, 2024]. Available at: <https://wydzialy.uksw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/4/2024/07/Program-Politologia-st.-24-25.pdf>

15. Politologia [Political Science]. *Mapa Akademicka*. Available at: <https://mapaakademicka.pl/kierunki-studiow-progi-punktowe/politologia/>

16. Program studio POLITOLOGIA [Political Science study program]. *Akademia Ekonomiczno-humanistyczna w Warszawie*. (2022). Available at: https://bip.vizja.pl/wp-content/uploads/2022/12/Politologia_I-stopien_2022_2023.pdf

17. Chodubski A. Kierunki i specyfika współczesnych badań politologicznych w Polsce [Directions and specificity of contemporary political science research in Poland], pp. 21–35. DOI: <http://dx.doi.org/10.18778/8088-741-1.02>

18. Simlat M. Geneza polskiej szkoły nauk politycznych (1911–1914) [The genesis of the Polish school of political sciences (1911–1914)]. Available at: <https://rep.up.krakow.pl/xmlui/bitstream/handle/11716/6362/RND127--03--Geneza-polskiej-szkoly--Simlat.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

19. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego Dz.U. 2011 nr 253 poz. 1520 [Regulation of the Minister of Science and Higher Education of November 2, 2011 on the *National Qualifications Framework for Higher Education Journal of Laws* 2011 No. 253, item 1520]. Available at: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20112531520>

20. Metodologia badan politologicznych [Methodology of political science research]. *Warszawa*. (2016). 230 p.

21. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych. Dz.U. 2018 poz. 1818 [Regulation of the Minister of Science and Higher Education of September 20, 2018 on the fields of science and scientific disciplines and artistic disciplines. *Journal of Laws* 2018 item 1818]. Available at: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001818/O/D20181818.pdf>

22. Obwieszczenie Ministra nauki i szkolnictwa wyzszego z dnia 12 lutego 2025 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych [Announcement of the Minister of Science and Higher Education of February 12, 2025 on the announcement of the consolidated text of the regulation of the Minister of Education and Science on fields of science and scientific disciplines and artistic disciplines]. Available at: <https://dziennikustaw.gov.pl/D2025000021101.pdf>

УДК 32(438)(091):35(438)

JEL Q14, Q15

Лахижа Микола Іванович, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління, адміністрування та права, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». **Кульчій Інна Олексіївна**, кандидат наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління, адміністрування та права, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». **Трегубенко Галина Петрівна**, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного управління, адміністрування та права, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». **Політологія в Польщі: вузлові напрями розвитку, специфіка та вплив на публічне управління.**

Стаття присвячена аналізу розвитку політології в Республіці Польща як важливої суспільної науки, що поєднує теоретичне пізнання політики з практичним впливом на систему публічного управління. Показано, що становлення польської політології проходило від міждисциплінарних наукових досліджень у межах філософії, історії та права до формування окремої академічної галузі, яка сьогодні має чітку інституційну структуру. Виявлено тенденцію переходу від нормативно-описового до аналітичного і порівняльного підходів, інтеграції політології з економічними, соціологічними й правовими науками. Зроблено висновок, що сучасна польська політологія демонструє високий рівень методологічної зрілості, європейську інтегрованість і практичну значущість у системі управлінських рішень, що відкриває перспективи для розвитку компаративних досліджень у регіоні Центрально-Східної Європи.

Ключові слова: публічна адміністрація, публічне управління, політологія, політичні науки, історія, диджиталізація.

UDC 32(438)(091):35(438)

JEL Q14, Q15

Mykola Lakhizha, Doctor of Science in Public Administration, Professor, Professor of the Department of Public Management, Administration and Law, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic". **Inna Kulchii**, Candidate of Public Administration, Associate Professor at the Department of Public Administration and Law, Head of the Department of Public Management, Administration and Law, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic". **Halina Trehubenko**, Candidate of Public Administration, Associate Professor at the Department of Public Administration and Law, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic". **Political science in poland: key directions of development, specificity and impact on public administration.**

The article is devoted to the analysis of the development of political science in the Republic of Poland as an important social science that combines theoretical knowledge of politics with practical influence on the system of public administration. It is shown that the formation of Polish political science took place from interdisciplinary scientific research within the framework of philosophy, history and law to the formation of a separate academic field, which today has a clear institutional structure. The main approaches of Polish researchers to the definition of the concept of "political science" and its relationship with the concepts of "science of politics" and "political science" are highlighted. The educational programs of the leading Polish universities, which ensure the training of specialists according to the standards of the Bologna Process, as well as the implementation of modern methods of policy research, have been analyzed. It has been proven that Polish political science has not only academic, but also applied significance, as it contributes to the modernization of public administration, the professionalization of public administration, the development of political culture and civic participation. Therefore, Polish scientists interpret political science as: a social science that analyzes power, the state, institutions, and the behavior of citizens; a discipline that combines theory (ideas) and empiricism (policy functioning mechanisms); part of the broader field of social or political science, closely related to sociology, law, history, and economics. The diversity and multifacetedness of politics implies the need to distinguish between relevant branches and specializations. Within the framework of political science, the following main fields are distinguished: political theory and the history of political doctrines, political systems, political institutions and international relations. The potential of Polish experience for Ukraine was emphasized, in particular in the field of public authority reform and training of political and administrative personnel. The trend of transition from normative-descriptive to analytical and comparative approaches, integration of political science with economic, sociological and legal sciences has been revealed. It was concluded that modern Polish political science demonstrates a high level of methodological maturity, European integration and practical significance in the system of management decisions, which opens up prospects for the development of comparative studies in the Central-Eastern Europe region.

Key words: public administration, public management, political science, political science, history, digitization.